

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
SENAT
L. 379.9.05.2008

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 76112 București, România

Telefon: (+40-1) 313-2531; Fax: (+40-1) 312-5480

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.602A/2008

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURA GENERALĂ
Nr. 5118 / 09-05-2008

Domnului
NICOLAE VĂCĂROIU
Președintele Senatului

Vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia nr.453 din 16 aprilie 2008 prin care Curtea Constituțională a constatat, cu majoritate de voturi, că Legea pentru modificarea Legii nr.115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici este neconstituțională.

Vă asigurăm, Domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE

Ioan Vidă

Prof. univ. dr. Ioan Vidă

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarul nr.602A/2008

DECIZIA NR.453

din 16 aprilie 2008

asupra sesizării de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea Legii nr.115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici

În temeiul prevederilor art.146 lit.a) din Constituție și al art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, la data de 18 martie 2008, un grup de 71 de deputați a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra constituționalității art.I pct.2 din Legea pentru modificarea Legii nr.115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici, dispoziții prin care a fost modificat alin.(1) al art.18 din Legea nr.115/1996.

Sesizarea de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.3009 din 18 martie 2008 și constituie obiectul Dosarului nr.602A/2008.

La sesizare a fost anexată lista cuprinzând semnăturile celor 71 de deputați. Potrivit acestei liste, autorii sesizării de neconstituționalitate sunt următorii: Gheorghe Albu, Liviu Almășan, Constantin Amarie, Romică Andreica, Gheorghe Barbu, Cornel Ștefan Bardan, Marius Bălu, Iulian-Gabriel Bîrsan, Anca-Daniela Boagiu, Cristian Alexandru Boureau, William-Gabriel Brânză, Daniel Buda, Obuf Cătălin Ovidiu Buhaiianu, Diana Maria Bușoi, Costică Canacheu, Bogdan Cantaragiu, Petru Călian, Alexandru Ciocâlțeu, Liviu Codîrlă, Anca Constantinescu, Dumitru Gheorghe Mircea

Coșea, Radu-Cătălin Drăguș, Stelian Duțu, Stelian Fuia, Ionesie Ghiorghioni, Ion Gonțea, Dan Grigore, Marian Hoinaru, Traian Constantin Igaș, Cristian Ilie, Valentin Adrian Iliescu, Daniel Ionescu, GrațIELA Denisa Iordache, Mircea Teodor Iustian, Radu Lambrino, Petru Lificiu, Dănuț Liga, Mircea Man, Laurențiu Mironescu, Liviu Alexandru Miroșeanu, Alexandru Mocanu, Corneliu Momanu, Petru Movilă, Viorel Oancea, Ioan Oltean, Aurel Olărean, Dumitru Pardău, Marian Sorin Paveliu, Constantin Petrea, Marcel Adrian Piteiu, Corneliu Popescu, Florin Aurelian Popescu, Cosmin Gabriel Popp, Cezar-Florin Preda, Vasile Pruteanu, Ioan Dumitru Puchianu, Dumitru Puzdrea, Cristian Rădulescu, Marius Rogin, Gabriel Sandu, Gheorghe Sârb, Mugurel Liviu Sârbu, Ion Stoica, Petre Străchinaru, Cornel Știrbeț, Valeriu Tabără, Constantin Tudor, Raluca Turcan, Petre Ungureanu, Horia Văsioiu și Claudiu Mihail Zaharia.

În motivarea sesizării de neconstituționalitate, autorii acesteia susțin că dispozițiile de lege menționate nu sunt conforme cu prevederile constituționale ale art.44 alin.(8), deoarece se abat de la terminologia acestora. Astfel, folosirea unor expresii precum „*diferențe nejustificabile*” duce la îndepărtarea de norma constituțională instituită prin alin.(8) al art.44 privind prezumția caracterului licit al dobândirii averii, ca o măsură de protecție a dreptului de proprietate privată. În acest sens, în cazul „veniturilor nejustificabile” este posibil să nu se pună problema ilicitului, ci doar problema nedovedirii, din neglijență, a sursei legale a acestora. Ca urmare, veniturile nejustificate nu sunt confiscate, dobândirea lor fiind legală; doar veniturile dobândite ilicit vor fi confiscate, autoritățile publice penale și fiscale competente urmând să ia măsurile corespunzătoare, în condițiile art.18 alin.(2) din Legea nr.115/1996.

În conformitate cu dispozițiile art.30 alin.(1) și art.33 din Legea nr.47/1992, sesizarea a fost transmisă președinților celor două Camere ale Parlamentului și

Guvernului, pentru a-și formula punctele de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate.

Guvernul apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată, deoarece dispozițiile de lege supuse controlului sunt clare, precise și se mențin în limitele echilibrului just, fiind concepute cu respectarea prevederilor privind proprietatea din Constituție și din primul Protocol la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În acest sens, arată că art.44 alin.(8) din Constituție instituie o prezumție relativă a dobândirii bunurilor în mod licit. Existența unei prevederi legale care instituie pentru anumite persoane, în considerarea calității acestora, obligația de a păstra documentele justificative pentru bunurile achiziționate într-o perioadă certă de timp, nu afectează, în sine, prezumția constituțională de liceitate a dobândirii bunurilor, însă neîndeplinirea obligației legale de justificare a dobândirii acestor bunuri poate atrage sancțiunea legală a confiscării lor. Din această perspectivă, această măsură a confiscării este o măsură constituțională, deoarece Legea fundamentală nu exclude legiferarea unor alte tipuri de confiscări în afara celor menționate în prevederile constituționale ale alin.(9) al art.44. Astfel a statuat Curtea Constituțională în jurisprudența sa, concretizată în decizii precum Decizia nr.321/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.330 din 16 mai 2007, și Decizia nr.414/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.418 din 22 iunie 2007.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate.

C U R T E A,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele :

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție și celor ale art.1, art.10, art.15 și art.18 din Legea nr.47/1992, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate.

Obiectul sesizării de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.I pct.2 din Legea pentru modificarea Legii nr.115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.263 din 28 octombrie 1996, cu modificările și completările ulterioare, dispoziții prin care a fost modificat alin.(1) al art.18 din Legea nr.115/1996, având următorul conținut:

- Art.I pct.2: ***„La articolul 18, alineatele (1) și (2) se modifică și vor avea următorul cuprins:***

„Art.18: - (1) Dacă între averea dobândită pe parcursul exercitării funcției și veniturile realizate în aceeași perioadă se constată diferențe nejustificabile prin veniturile realizate, curtea de apel va stabili, prin hotărâre, bunurile sau cota-parte din acestea care nu au fost dobândite din venituri sau alte surse legale ale persoanei a cărei avere este supusă controlului. [...].”

Critica de neconstituționalitate constă, în esență, în susținerea că redactarea acestui text de lege este neconformă cu art.44 alin.(8) din Constituție, potrivit căruia *„Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.”*

Examinând sesizarea de neconstituționalitate, Curtea reține că dispozițiile art.18 din Legea nr.115/1996 au fost supuse controlului de constituționalitate cu raportare la aceleași prevederi constituționale și cu motivare similară, cu ocazia soluționării unei excepții de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului, la solicitarea deputatului Eugen Nicolicea. Cu acel prilej, Curtea, prin Decizia nr.599/2006, publicată în

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.839 din 11 octombrie 2006, respingând excepția de neconstituționalitate, a statuat că, „deși dispozițiile de lege criticate sunt redactate cu destulă precizie și claritate pentru a face efectivă protecția instituită de textul constituțional invocat și să permită reglarea conduitei celor interesați, în cuprinsul lor sunt utilizate formule inadecvate, ceea ce, într-adevăr, ar putea genera probleme și greutăți în aplicarea acestora.”

Aceste dispoziții au fost însă modificate prin legea atacată. Esența criticii aduse acestor modificări constă în faptul că averea unei persoane poate fi micșorată împotriva prevederilor Constituției.

Curtea reține că modificările propuse sunt imprecise și inadecvate, întrucât este utilizată expresia „*diferențe nejustificabile*” a cărei sferă de cuprindere nu poate fi determinată. De aceea, Curtea constată că, în condițiile în care, prin legea criticată, sunt reglementate măsuri excesive, insuficient elaborate, uneori, imposibil de realizat, dar cu efect evident neconstituțional, este necesară înlăturarea acestora.

Astfel, în legătură cu motivul de neconstituționalitate invocat, referitor la încălcarea art.44 alin.(8) din Constituție, Curtea reține că prezumția dobândirii licite a averii constituie una dintre garanțiile constituționale ale dreptului de proprietate. Această prezumție se întemeiază și pe principiul general potrivit căruia orice act sau fapt juridic este licit până la dovada contrarie, impunând, în ceea ce privește averea unei persoane, ca dobândirea ilicită a acesteia să fie dovedită. Așa fiind, prezumția instituită prin textul constituțional de referință nu împiedică cercetarea caracterului ilicit al dobândirii averii. Prin dispozițiile de lege criticate se urmărește însă răsturnarea sarcinii probei privind caracterul licit al averii, prevăzându-se că averea a cărei dobândire nu poate fi justificată se confiscă. Pe cale de

consecință, rezultă că averea unei persoane este prezumată ca fiind dobândită ilicit, până la dovada contrarie făcută chiar de titularul ei.

În legătură cu aceste aspecte, Curtea reține că prin Decizia nr.85 din 3 septembrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.211 din 6 septembrie 1996, a statuat că „Securitatea juridică a dreptului de proprietate asupra bunurilor ce alcătuiesc averea unei persoane este însă indisolubil legată de prezumția dobândirii licite a averii. De aceea, înlăturarea acestei prezumții are semnificația suprimării unei garanții constituționale a dreptului de proprietate.”

Potrivit argumentelor expuse, Curtea constată că dispozițiile art.I pct.2 din Legea pentru modificarea Legii nr.115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici, dispoziții prin care a fost modificat alin.(1) al art.18 din Legea nr.115/1996, sunt neconstituționale.

În continuare, Curtea urmează să extindă controlul de constituționalitate și asupra celorlalte dispoziții ale legii de care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate dispozițiile criticate în sesizare.

Aceste dispoziții au următoarea redactare:

- Art.I pct.1: **„Articolul 3 se modifică și va avea următorul cuprins:**

Art.3: - (1) Declarația de avere se face în scris, pe propria răspundere, potrivit modelului prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezenta lege.

(2) Datele solicitate în declarația de avere constituie informații cu caracter public și derogă de la prevederile legale privind confidențialitatea datelor cu caracter special.

2: La articolul 18, alineatele (1) și (2) se modifică și vor avea următorul cuprins:

Art.18: - [...] (2) Hotărârea prevăzută la alin.(1) se transmite:

a) parchetului competent, pentru a analiza dacă este cazul să pună în mișcare acțiunea penală. În cazul în care se constată că persoana este vinovată de săvârșirea unei infracțiuni sau a unei contravenții printr-o hotărâre judecătorească definitivă, averea rezultată prin săvârșirea infracțiunii sau a contravenției se confiscă;

b) organelor de specialitate aparținând Ministerului Economiei și Finanțelor de la domiciliul persoanei cercetate pentru a se constata dacă pentru averea dobândită, persoana cercetată și-a achitat obligațiile față de stat, iar în caz contrar să fie executată silit;

c) instituțiilor la care lucrează persoana a cărei avere este supusă controlului pentru a se aplica sancțiunile disciplinare prevăzute de Legea nr.144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, cu modificările și completările ulterioare.”

Curtea constată că și aceste dispoziții sunt neconstituționale, deoarece încalcă aceleași prevederi constituționale.

Este evident că măsura confiscării unor bunuri constituie o excepție de la principiul constituțional, consfințit de art.44 alin.(8) din Constituție, potrivit căruia caracterul licit al dobândirii bunurilor se prezumă. Astfel, confiscarea nu face decât să aducă atingere prezumției de dobândire licită a unor bunuri, ceea ce nu poate conduce decât la concluzia neconstituționalității acestor dispoziții de lege care îngăduie o astfel de atingere adusă averii unei persoane. De aceea, o asemenea măsură este reglementată constituțional doar în cazul săvârșirii unor infracțiuni sau contravenții, adică în situații constatate, în condițiile legii, ca reprezentând fapte cu un anumit grad de pericol social.

În fine, hotărârea Curții de Apel, pronunțată potrivit art.18 alin.(1) din Legea nr.115/1996, nu poate constitui temei pentru declanșarea măsurilor procedurale prevăzute în alin.(2) al aceluiași articol.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

Decide:

Constată că dispozițiile Legii pentru modificarea Legii nr.115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 16 aprilie 2008 și la aceasta au participat: Ioan Vida, președinte, Nicolae Cochinescu, Acsinte Gaspar, Petre Ninosu, Ion Predescu, Tudorel Toader și Augustin Zegrean, judecători.

PREȘEDINTELE

CURȚII CONSTITUȚIONALE

Ioan Vida
Prof.univ.dr.Ioan Vida

MAGISTRAT-ASISTENT ȘEF,

Doina Suliman
Doina Suliman

2008